

Sygn. akt V CSK 206/18

POSTANOWIENIE

Dnia 26 października 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Anna Kozłowska

w sprawie z wniosku I. M. G.

przy uczestnictwie J. B. O.-M., T. M., M. M., N. M. i E. A. W.

o stwierdzenie nabycia spadku po K. O.,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 26 października 2018 r.,

na skutek skargi kasacyjnej uczestniczki T. M.

od postanowienia Sądu Okręgowego w J.

z dnia 21 listopada 2017 r., sygn. akt II Ca [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Skarga kasacyjna wobec tego, że przysługuje od prawomocnego orzeczenia, ma ograniczony zakres, a jej podstawowym celem jest zapewnienie jednolitości wykładni i twórczy wkład Sądu Najwyższego w rozwój prawa. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie jest jego rolą korygowanie ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa w każdej indywidualnej sprawie. Publicznoprawny charakter skargi powoduje, że Sąd Najwyższy dokonując, w ramach przesądu, oceny skargi, bada jedynie czy wystąpiły ustawowe przesłanki przyjęcia jej do rozpoznania, to jest czy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, czy istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, czy zachodzi nieważność postępowania lub czy skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 k.p.c.).

Skarżąca T. M. we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powołała przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1, 2 i 4 k.p.c.

Wskazała, że w sprawie występują istotne zagadnienia prawne:

- czy pismo spełniające wymogi formalne z art. 949 § 1 k.c., tj. napisane przez spadkodawcę osobiście pismem ręcznym, podpisane i opatrzone datą, nadto zatytułowane „testament”, zawierając liczne rozrządzenia na wypadek śmierci, pomimo istnienia wszystkich koniecznych przesłanek formalnych uznania tego pisma za testament, w sytuacji gdy po jego spisaniu nie sporządzono żadnego innego testamentu, traci walor testamentu jedynie w oparciu o zeznania świadków, bez przeprowadzenia dalszych dowodów co do okoliczności, które wymagają wiadomości specjalnych, w tym przypadku wiedzy z zakresu grafologii, dopuszczalnym jest poczynienie ustaleń faktycznych na okoliczność, że pismo testamentu faktycznie nie stanowi wbrew literalnemu brzmieniu tego pisma i wbrew jego przewidzianej prawem dla testamentu holograficznego;

- czy możliwym jest ustalenie treści testamentu holograficznego i ostatecznej woli testatora, w sytuacji gdy testament odręczny już po jego sporządzeniu, został pokreślony i zmieniony, nie jest wiadomym kto i kiedy tych skreśleń i zmian dokonał,

bez przeprowadzenia dodatkowych dowodów w tym zakresie, w szczególności bez przeprowadzenia dowodu z opinii biegłego z zakresu grafologii;

- czy sądy obu instancji, działając z urzędu, w oparciu o przepisy art. 670 § 1 k.p.c., uprawnione są do działania w kierunku ustalenia kręgu spadkobierców, czy w tym zakresie działania dopuszczalnym jest przeprowadzenie przez sąd z urzędu dowodu z opinii biegłego grafologa, który to dowód przyczyni się do ustalenia faktycznej treści pisma i spełnienia przez nie formalnych i materialnych wymogów testamentu holograficznego, w sytuacji gdy od powyższego zależy rozstrzygnięcie czy zastosowanie znaleźć winno w tym przypadku dziedziczenie testamentowe czy ustawowe, ewentualnie czy doszło do wydziedziczenia któregoś z potencjalnych spadkobierców.

Zdaniem skarżącej w sprawie istnieje również potrzeba wykładni przepisów art. 943 k.c., art. 946 k.c., art. 949 k.c. oraz art. 670 § 1 k.p.c. jako budzących poważne wątpliwości, a także skarga kasacyjna jest oczywiście zasadna z uwagi na oczywiste naruszenie przepisów art. 382 k.p.c. w zw. z art. 371 k.p.c. poprzez niezastosowanie i rozpoznanie sprawy przez Sąd Okręgowy bez dyspozycji całością materiału dowodowego, w szczególności oryginału testamentu z dnia 10 października 2010 r. oraz naruszenie art. 943 k.c., art. 946 k.c. i art. 949 § 1 k.c. i uznaniem, że powyższy dokument z dnia 10 października 2010 r. stanowi jedynie projekt testamentu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W sprawie nie występują wskazywane przez skarżącą przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na przesłankę istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) polega na sformułowaniu tego zagadnienia i przedstawieniu wyczerpującej argumentacji jurydycznej wskazującej, że zagadnienie takie w sprawie występuje, jest nowe, dotychczas w orzecznictwie nierozstrzygnięte i będzie miało znaczenie precedensowe przy rozstrzyganiu spraw podobnych (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11 i z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151).

Powołując się z kolei na przesłankę z art. 398² § 1 pkt 2 k.p.c. skarżąca powinna wykazać, że chodzi o wykładnię przepisów prawa, których treść i znaczenie nie zostały dostatecznie wyjaśnione w dotychczasowym orzecznictwie lub, że istnieje potrzeba zmiany dotychczasowej wykładni, podania, na czym polegają wątpliwości związane z jego rozumieniem oraz przedstawienia argumentacji świadczącej, że wątpliwości te mają rzeczywisty i poważny charakter, nie należą do zwykłych wątpliwości, które wiążą się z procesem stosowania prawa. W przypadku, gdy w ramach stosowania tych przepisów powstały już w orzecznictwie sądów określone rozbieżności, skarżąca powinna je przedstawić, jak też uzasadnić, że dokonanie wykładni jest niezbędne do rozstrzygnięcia sprawy (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 20 maja 2016 r., V CSK 692/15, z dnia 20 listopada 2015 r., III CSK 269/15, nie publ.).

Skarżąca nie sprostала tym wymogom. Przedstawiając istotne zagadnienie prawne oraz powołując się potrzebę wykładni art. 943 k.c., art. 946 k.c., art. 949 k.c. oraz art. 670 § 1 k.p.c. ograniczyła się do sformułowania szeregu pytań, bez podania szerszej argumentacji odnoszącej się do przesłanek określonych w art. 398⁹ § 1 pkt 1, 2 k.p.c. Wątpliwości skarżącej są przy tym ściśle związane rozstrzyganą sprawą i stanowią w istocie jej własną ocenę rozstrzygnięcia. Pozwala to na przyjęcie, że skarżącej nie chodzi o wykazanie podanych przesłanek przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, a jedynie o poddanie zaskarżonego orzeczenia kontroli kasacyjnej.

W art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., dotyczącym przesłanki oczywistej zasadności skargi kasacyjnej, chodzi o łatwo dostrzegalne, mogące mieć istotny wpływ na wynik sprawy uchybienie przepisom prawa. Według utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego, skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. tylko wtedy, gdy zaskarżone orzeczenie jest niewątpliwie sprzeczne z zasadniczymi i niepodlegającymi różnej wykładni przepisami prawa albo wydane zostało w wyniku dostrzegalnej w sposób pewny i niewątpliwy bez potrzeby głębszej analizy jurydycznej błędnej wykładni lub niewłaściwego zastosowania prawa (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 28 lutego 2011 r., I PK 237/10, 23 listopada 2011 r., III PK 44/11, 24 lutego 2012 r., V CSK 225/11, 13 kwietnia 2016 r., V CSK 622/15). Jeżeli więc skarżący twierdzi,

że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, powinien w uzasadnieniu wniosku zamieścić wywód prawny wykazujący takie kwalifikowane naruszenie prawa. Przytoczone okoliczności powinny jednoznacznie wskazywać na to, że w zasadniczym postępowaniu skarga kasacyjna zostanie rozstrzygnięta na korzyść strony, która ją wniosła (por np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 20 października 2005 r., II CZ 89/2005, z dnia 10 sierpnia 2006 r., V CSK 2004/06, i z dnia 24 lutego 2006 r., IV CSK 8/06).

Skarżąca nie przedstawiła przekonujących argumentów świadczących o występowaniu w sprawie tak rozumianej oczywistej zasadności skargi kasacyjnej. Zawarte w skardze rozważania opierają się własnej ocenie skarżącej, że dokument z dnia 10 października 2010 r. stanowił ważny testament własnoręczny i zmierzają w istocie do podważenia ustalonego w sprawie stanu faktycznego. Uszło też uwagi skarżącej, że zgodnie z art. 398³ § 3 k.p.c., podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów. Sąd Najwyższy jest związany dokonanymi przez sądy *meriti* ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia (art. 398¹³ § 2 k.p.c.).

Z tych względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).